

Diarienummer: KS 2025-1499

Landsbygds -och
infrastrukturdepartementet

Sysselsättning och boende på landsbygden -Juridiska personers förvärv av jordbruksmark och en effektiv tillämpning av glesbygdsbestämmelserna (SOU 2025:82)

Svenska kyrkan förvaltar mer än 460 000 hektar skog och cirka 46 000 ha jordbruksmark i hela landet genom de så kallade prästlönetillgångarna. All jordbruksmark är utarrenderad.

I fråga om utredningens förslag gällande en effektiv tillämpning av glesbygdsbestämmelserna har Svenska kyrkan inga synpunkter.

Svenska kyrkans synpunkter

Svenska kyrkan har inga invändningar mot de förslag till ändringar i Jordförvärvslagen som utredningen lämnar i sig, men menar att det utöver detta finns ett antal ytterligare ändringar i aktuellt lagrum som Svenska kyrkan menar behöver göras. De behov av ändringar i Jordförvärvslagen som Svenska kyrkan föreslår nedan syftar till att uppnå en mer ändamålsenlig, rättssäker och enklare administration i tillståndsprocesser. Förslagen bedöms inte påverka lagens övergripande syfte med att bibehålla fördelningen jordbruksmarken i landet mellan ägarna.

Tydliggör kommuners möjlighet att inrätta naturreservat i regelverket

I Jordförvärvslagen 6 § 2b anges att juridisk person får tillgodoräkna sig avstående av mark till staten för naturvårdsändamål i samband med förvärv av mark från fysisk person. När den nuvarande jordförvärvslagen infördes så fanns det ingen möjlighet för kommuner att inrätta naturreservat. Konsekvensen har blivit att juridiska personers avstående av mark till kommunerna inte får tillgodoräknas i arealbalansen, vilket i sin tur gjort det svårare för kommuner att inrätta naturreservat. Svenska kyrkan föreslår att aktuellt lagrum justeras, så att det framgår att juridiska personer får tillgodoräkna sig avstående av mark även till kommuner.

Tidsfristen på fem år vid kompensationsförvärv behöver ses över

Det finns en risk att mindre markägare inte hinner förvärva en lämplig fastighet inom tidsfristen på fem år för att hålla arealbalansen oförändrad. Markägaren kan då tvingas köpa en fastighet som denne egentligen inte vill ha och dessutom kanske också till ett pris som

skiljer sig från marknadsmässigt pris. Konsekvensen i dessa fall blir då onödiga störningar på fastighetsmarknaden. Svenska kyrkan föreslår därför att det införs en större flexibilitet i tidsfristen för kompensationsförvärv.

Tydliggör att tidsfristen för framtida avstående av mark är lika lång som för kompensationsförvärv

I Jordförvärvslagen framgår att en juridisk person får medges förvärvstillstånd om den ”*kan antas komma att avstå*” lantbruksegendom som motsvarar den mark som ska förvärvas. I formuleringen framgår inte vilken tidsrymd det rör sig om, vilket skapar en osäkerhet hos både köpare och säljare. Svenska kyrkan föreslår att det tydliggörs i lagen att tidsfristen för avstående av mark är lika lång som den för kompensationsförvärv, det vill säga i dagsläget fem år.

Inför möjlighet att få förhandsbesked i processen

Juridiska personer väljs idag ofta bort som köpare av mark, eftersom förvärvsprövningen ofta tar lång tid. För att juridiska personer i fortsättningen inte ska bli utestängda från möjligheter till köp av mark, föreslår Svenska kyrkan att det inrättas en möjlighet att få förhandsbesked om jordförvärv för juridiska personer med skyndsam handläggningstid.

Flytt av arealbalans mellan juridiska personer

Svenska kyrkan föreslår ett införande av en möjlighet för juridiska personer att överlåta mark till en annan juridisk person. Det skulle innebära lättnader i den administrativa bördan och motverka andra metoder som försöker åstadkomma samma resultat. Förslaget medför inte någon förändring av arealbalansen mellan juridiska och fysiska personer.

Undantag från tillståndsprövning för mindre förvärv

I dag prövas alla juridiska personers förvärv av jordbruksmark, oaktat hur stor landareal varje förvärv rör sig om. Svenska kyrkan föreslår att jordförvärv av det arealmässigt mindre slaget undantas från tillståndsprövning, vilket bedöms leda till att effektiviteten i tillståndprocesserna ökar. Dessa förvärv kan ändå räknas med i den juridiska personens arealbalans, så att krav exempelvis kan ställas på att motsvarande försäljning av landareal sker.

Förvärv genom testamente

Svenska kyrkan tar årligen emot ett flertal testamenten, där olika typer av fastigheter och egendom ingår i kvarlåtenskapen. I enlighet med vad som tidigare anförts i yttrande (dnr KS 2024-2465) över delbetänkandet *Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente* anser Svenska kyrkan att undantag från förvärvstillstånd vid förvärv av lantbruksfastigheter behöver finnas för ideella organisationer och trossamfund.

Uppsala 27 oktober 2025

På kyrkostyrelsens vägnar

Camilla Asp
Generalsekreterare

Gustaf af Ugglas
Ekonomi- och finanschef